

ONKRAJ NASLOVNIC

Analiza medijskega poročanja o Romih,
istospolnih in beguncih v Sloveniji

Založnik: Inštitut Državljan D, zavod za spodbujanje informacijske in medijske pismenosti,
Ljubljana

Naslovna fotografija: Canva generativna umetna inteligenca

Leto izdaje: 2026

Različica: 1.0

**Co-funded by
the European Union**

KAZALO

Uvod.....	3
Teoretična osnova medijskih stereotipov v slovenskem prostoru	4
Analiza pozitivnih in negativnih vidikov medijskih stereotipov	5
Primeri stereotipov	7
Romska skupnost	7
Migranti in begunci	8
Skupnost LGBTIQ+	8
Medijski stereotipi kot političen koncept	9
Vpliv medijskih stereotipov na javno mnenje.....	11
Psihološke in socialne posledice stereotipizacije na pripadnike manjšin	13
Primerjava slovenskega in evropskega medijskega prostora	15
Analiza medijske prakse.....	17
Romska skupnost: Zakonska pobuda enajstih županov (2023–2024)	17
Migranti in begunci: Protesti proti azilnemu centru na Obrežju (2024).....	18
Skupnost LGBTIQ+: Nasilje in polarizacija ob Paradi ponosa (2023)	18
Spremembe praks medijskega poročanja.....	20
Romska skupnost: Desegregacija poročanja in strukturni kontekst.....	20
Migranti in begunci: Humanizacija in priznavanje subjektivitete	20
Skupnost LGBTIQ+: Normalizacija in vizualna etika	21
Zaključek	22
Literatura	23

Uvod

Sodobni mediji v Sloveniji ne delujejo zgolj kot nevtralni prenašalci informacij, temveč kot ključni arhitekti družbene realnosti. Skozi procese selekcije tem in načinov poročanja določajo, kdo v družbi velja za »nas« in kdo za »druge« (Hall, 1997). Stereotipi v medijskem prostoru pogosto niso eksplicitno sovražni, temveč delujejo preko subtilnih mehanizmov uokvirjanja, kjer se kompleksne identitete posameznikov reducirajo na peščico (pogosto negativnih) lastnosti. Takšna reprezentacija ne sooblikuje le javnega mnenja, temveč neposredno vpliva na samopodobo pripadnikov manjšin ter na njihovo varnost in možnosti za uveljavljanje osnovnih človekovih pravic.

V slovenskem medijskem kontekstu se dinamika stereotipizacije pogosto prepleta z dnevno-političnimi agendami in senzacionalizmom, ki teži k maksimiranju branosti oziroma gledanosti. Manjšine so v tem procesu pogosto dehumanizirane ali predstavljene kot grožnja nacionalni identiteti, varnosti ali tradicionalnim vrednotam. Analiza poročanja razkriva, da se glas manjšin v medijih sliši redko; namesto da bi bili subjekti, ki avtonomno govorijo o svojih izkušnjah, so pogosto le objekti obravnave, o katerih razpravljajo strokovnjaki, politiki ali jezni predstavniki lokalnih skupnosti (Mirovni inštitut, 2023).

Poseben izziv predstavlja evolucija stereotipov, ki so se iz nekdanjih neposrednih žaljivk preobrazili v tako imenovani »kodiran jezik«. V sodobnem poročanju se stigmatizacija pogosto skriva za navidezno nevtralnimi termini, kot so »varnostna tveganja«, »kulturna nekompatibilnost« ali »zaščita tradicionalnega načina življenja«. Ti evfemizmi medijem omogočajo ohranjanje določenih predsodkov brez neposrednega kršenja novinarskih etičnih kodeksov, hkrati pa pri občinstvu vzbujajo občutek ogroženosti, ki temelji na stereotipnih predstavah o manjšinah kot o destabilizacijskem elementu družbe.

Digitalizacija medijske krajine in vzpon družbenih omrežij sta proces stereotipizacije še dodatno pospešila. Algoritmi, ki nagrajujejo vsebine z visokim čustvenim nabojem, v ospredje potiskajo najbolj polarizirajoče in stereotipne vsebine o manjšinah, saj te generirajo največ interakcij. V Sloveniji smo priča pojavu, kjer se komentarji pod novicami na spletnih portalih pogosto sprevržejo v polje nekontroliranega sovražnega govora, kar dodatno utrjuje negativne podobe o Romih, migrantih ali osebah LGBTIQ+ ter ustvarja vtis, da so ti stereotipi širše sprejeti, kot so v resnici.

Pričujoča analiza se osredotoča na tri specifične skupine – romsko skupnost, migrante in skupnost LGBTIQ+ – ki so v zadnjem desetletju postale osrednje tarče medijskega uokvirjanja v Sloveniji. Namen raziskave je dekonstruirati najpogostejše vzorce, kot so kriminalizacija Romov, viktimizacija ali demonizacija migrantov ter ideologizacija vprašanj, povezanih s skupnostjo LGBTIQ+. Vsaka od teh skupin se sooča s specifičnimi tipi stereotipov, ki pa imajo skupen imenovalc: odvzem individualnosti in pripisovanje kolektivne krivde ali patologije celotni skupini.

Teoretična osnova medijskih stereotipov v slovenskem prostoru

Teoretično razumevanje medijskih stereotipov se opira na koncept »slik v naših glavah«, ki ga je utemeljil Walter Lippmann (1922). Stereotipi v medijih delujejo kot kognitivne bližnjice, ki kompleksno družbeno realnost poenostavijo v prepoznavne, a popačene kategorije. V slovenskem prostoru mediji te bližnjice uporabljajo za hitro umeščanje dogodkov v vnaprej pripravljene pomenske okvirje. Ko medij poroča o posamezniku iz manjšinske skupine, njegove lastnosti pogosto ne interpretira kot individualne, temveč kot simptomatične za celotno skupino.

Ključni steber analize predstavlja teorija reprezentacije Stuarta Halla, ki poudarja, da mediji realnosti ne zrcalijo, temveč jo aktivno konstruirajo (Hall, 1997). Reprezentacija je prostor moči, kjer dominantna kultura določa mejo med »normalnim« in »deviantnim«. Stereotipi v slovenskih medijih tako služijo kot orodje za vzdrževanje simbolnih meja med »nami« in »drugimi«. Skozi procese vključevanja in izključevanja mediji vzpostavljajo hierarhijo družbenih skupin, kjer so manjšine pogosto potisnjene na rob javne sfere.

Pomemben mehanizem predstavlja teorija uokvirjanja (framing), ki pojasnjuje, kako mediji izberejo določene vidike realnosti in jih naredijo bolj opazne. V slovenski medijski krajini se poročanje o manjšinah pogosto odvija znotraj specifičnih okvirjev: »varnostne grožnje«, »socialnega bremena« ali »eksotične zanimivosti«. Takšno uokvirjanje usmerja interpretacijo občinstva tako, da vnaprej določi vzroke in rešitve za družbene probleme, pri čemer se pogosto spregleda strukturne vzroke za položaj manjšin.

Koncept »Drugosti« (Othering) pojasnjuje, kako se nacionalna identiteta gradi skozi razločevanje od manjšin. Mediji pri tem igrajo ključno vlogo, saj skozi stereotipne podobe utrujejo občutek slovenske samobitnosti v opoziciji do tistega, kar »nismo«. To je posebej opazno pri poročanju o migrantih ali pripadnikih narodov nekdanje Jugoslavije, kjer diskurs pogosto poudarja kulturne ali civilizacijske razlike kot nepremostljive ovire.

V zadnjem obdobju je na produkcijo stereotipov močno vplivala komercializacija in tabloidizacija medijev. Majhnost trga sili medije v oster boj za pozornost, kar vodi v uporabo senzacionalističnih naslovov. Stereotipi so v tem kontekstu učinkovito »tržno blago«, saj sprožajo močne čustvene odzive, kot sta strah in ogorčenje. V spletnem okolju algoritmi še dodatno spodbujajo vsebine, ki potrjujejo obstoječe predsodke uporabnikov, s čimer se ustvarjajo t. i. »odmevne komore«.

Nazadnje moramo upoštevati teorijo postavljanja dnevnega reda (agenda-setting), ki pravi, da mediji ljudem ne povedo le, o čem naj razmišljajo, temveč tudi, kako naj o tem razmišljajo. Ko mediji določeno manjšinsko vprašanje politizirajo ali ga izpostavijo v kontekstu krize, to postane osrednja točka javne razprave. Če je ta razprava utemeljena na stereotipnih predpostavkah, se te sčasoma naturalizirajo in postanejo del »splošnega znanja«, kar otežuje argumentiran dialog.

Analiza pozitivnih in negativnih vidikov medijskih stereotipov

Negativni in »pozitivni« medijski stereotipi v Sloveniji manjšine, kot so Romi, migranti in skupnost LGBTIQ+, zreducirajo na poenostavljene, pogosto politizirane konstrukcije. Romi so uokvirjeni skozi kriminalizacijo in »romantično« folklorizacijo, migranti skozi varnostno grožnjo ali stereotip »idealne žrtve«, skupnost LGBTIQ+ pa skozi »LGBT-ideologijo« ali »vzorčno manjšino«. Takšno poročanje, ki posameznikom jemlje dostojanstvo in kompleksnost, vodi v kolektivno stigmatizacijo, spodbuja sovražni govor in legitimira sistemsko diskriminacijo oziroma ustvarja klimo »pogojne tolerance«.

Negativni stereotipi o romski skupnosti v Sloveniji so globoko zakoreninjeni v diskurzu kriminalizacije in socialne neprilagojenosti. Mediji o njih najpogosteje poročajo v črni kroniki ali v kontekstu medsoseskkih sporov v jugovzhodni Sloveniji, kjer se celotna skupnost uokvirja kot "problematična" in "nevarna" (24ur.com, 2022).

Takšno poročanje ustvarja homogeno podobo skupnosti, ki naj bi kolektivno zavračala civilizacijske norme. To ne le spodbuja sovražni govor v spletnih komentarjih, temveč tudi legitimira sistemsko diskriminacijo, saj javnost skozi medijsko lečo Rome vidi kot kolektivno odgovorne za dejanja posameznikov, kar otežuje njihovo integracijo na trg dela in v izobraževalni sistem.

Na drugi strani najdemo pri Romih t. i. »romantične« oziroma pozitivne stereotipe, ki pa so pogosto le druga plat iste marginalizacije. Mediji Rome radi prikazujejo kot "svobodne duše", "strastne glasbenike" ali ljudi s "posebnim čutom za naravo in ples". Čeprav so ti prikazi na prvi pogled simpatični in privlačni za občinstvo, Rome zapirajo v folklorne okvire in eksotiko. Ko mediji romsko kulturo zvedejo le na zabavo in temperament, s tem implicitno sporočajo, da so pripadniki te manjšine primerni le za estradne ali tradicionalne vloge, ne pa za resne profesionalne, akademske ali politične položaje, kar ohranja status quo njihove družbene moči.

Pri migrantih in beguncih negativni stereotipi temeljijo na konstruiranju "varnostne grožnje" in "kulturne nekompatibilnosti". V slovenskem medijskem prostoru so migranti pogosto prikazani kot anonimna, dehumanizirana masa, ki "vdira" čez meje, kar v javnosti zbuja prvinski strah pred izgubo nacionalne identitete in varnosti. Takšno uokvirjanje posameznike zvede na varnostno statistiko in jim odvzame osebne zgodbe, kompetence in človeško dostojanstvo. Posledica teh stereotipov je ustvarjanje klime nezaupanja, kjer se na vsakega tujca gleda s sumničavostjo, kar neposredno vodi v socialno izolacijo tistih, ki si v Sloveniji poskušajo ustvariti novo življenje.

Pozitivni vidiki poročanja o migrantih se pogosto zatekajo v stereotip ekstremne viktimizacije, ki pa je paradoksalno lahko škodljiv. V želji po spodbujanju empatije mediji pogosto izpostavljajo le podobe nemočnih otrok ali trpečih posameznikov, kar ustvarja podobo migrantov kot pasivnih prejemnikov pomoči brez lastne volje ali moči (t. i. "idealna žrtev"). Čeprav takšni prikazi spodbujajo humanitarnost, hkrati krepijo paternalističen odnos večinskega prebivalstva. Migrant, ki je v medijih prikazan le kot "uboga žrtev", v očeh javnosti težko postane enakovreden sodržavljan ali strokovnjak, saj stereotip o njegovi nemoči preglasi njegovo dejansko človeško kompleksnost in sposobnosti.

V primeru skupnosti LGBTIQ+ negativni stereotipi pogosto temeljijo na "ideologizaciji" njihovega obstoja, kjer so prikazani kot grožnja tradicionalni družini ali naravnemu redu. Mediji, ki so nenaklonjeni tej manjšini, pogosto uporabljajo podobe najbolj ekstravagantnih trenutkov s parad ponosa, da bi skupnost prikazali kot "agresivno", "ekshibicionistično" in "tujo" slovenskemu vrednotnemu sistemu. Takšna stereotipizacija ne upošteva raznolikosti znotraj same skupnosti in ustvarja podlago za moralno paniko. To vodi v okolje, kjer se mladi pripadniki manjšine počutijo nesigurne, saj medijska podoba o njih ne odraža njihove vsakdanje realnosti, temveč popačeno sliko, namenjeno politični polarizaciji.

Pozitivna reprezentacija skupnosti LGBTIQ+ se v zadnjem času nagiba k stereotipu "vzorčne manjšine", ki pa je prav tako selektiven. Mediji pogosto izpostavljajo le tiste pripadnike skupnosti, ki so estetsko privlačni, ekonomsko uspešni in vedenjsko popolnoma asimilirani v prevladujoče družbene norme (npr. urejeni istospolni pari, ki "ne izstopajo"). Takšen "pozitiven" stereotip sicer povečuje sprejemljivost, vendar hkrati tiho stigmatizira vse tiste, ki ne ustrezajo tem normam – na primer transspolne osebe, kvir aktiviste ali tiste z nižjim socialnim statusom. Gre za t. i. "pogojno toleranco", kjer je manjšina sprejeta le, dokler je njena podoba sterilizirana in ne vznemirja večine.

Primeri stereotipov

Analiza vzorcev medijskega uokvirjanja za romsko skupnost, migrante in skupnost LGBTIQ+ razkriva dosledno dvojnost: na eni strani prevladujejo negativni stereotipi, kot so kolektivna kriminalizacija Romov, uokvirjanje migrantov kot varnostne grožnje (»invazija«) in ideologizacija skupnosti LGBTIQ+. Na drugi strani pa se pojavljajo reduktivni »pozitivni« stereotipi, kot so folklorizacija Romov, stereotip »idealne žrtve« za migrante in homonormativnost. Vsi ti vzorci manjšine zvedejo na poenostavljene konstrukcije, s čimer jim jemljejo kompleksnost in ustvarjajo »pogojno toleranco«, saj so sprejete le pod pogojem, da ustrezajo ozkim normam večinskega prebivalstva.

V tem poglavju podrobneje analiziramo vzorce medijskega uokvirjanja za tri ključne manjšinske skupine v Sloveniji – romsko skupnost, migrante in begunce ter skupnost LGBTIQ+ – s poudarkom na konkretnih primerih.

Analiza razkriva, da medijski diskurz za vsako skupino ustvarja dvojnost stereotipov. Na eni strani prevladujejo negativni stereotipi, kot so kriminalizacija in socialni parazitizem pri Romih, uokvirjanje migrantov kot varnostne grožnje ter ideologizacija skupnosti LGBTIQ+.

Na drugi strani pa so prisotni tako imenovani »pozitivni« stereotipi (folklorizacija, idealna žrtev, homonormativnost), ki so pogosto prav tako reduktivni, saj manjšine sprejemajo le pod pogojem, da ustrezajo ozkim in steriliziranim normam večinskega prebivalstva, s čimer ohranjajo stanje »pogojne tolerance« in jim jemljejo kompleksnost.

Romska skupnost

- **Negativni:** Kolektivna kriminalizacija. Poročanje o "varnostnih razmerah v jugovzhodni Sloveniji" (npr. poročanje TV Slovenija in POP TV o incidentih v Kočevju/Novem mestu). Mediji pogosto uporabljajo termine, kot so "romski nasilneži" ali "romska problematika". Namesto da bi obravnavali posameznika, dejanja posameznikov pripišejo celotni etnični skupini, kar v javnosti ustvarja vtis, da je kriminal genetsko ali kulturno pogojen.
- **Negativni:** Socialni parazitizem. Članki o "izkoriščanju socialnih transferjev" v lokalnih časopisih in spletnih portalih. Poudarek je na tem, da Romi "živijo na račun države". Takšno poročanje zanemara strukturne ovire (diskriminacija pri zaposlovanju), ki Romom onemogočajo vstop na trg dela, in krepi stereotip o Romu kot lenem in neodgovornem državljanu.
- **Pozitivni:** Folklorizacija in eksotika. Prispevki o romskih festivalih glasbe ali o nastopih romskih plesnih skupin. Romi so prikazani kot "veseljaki", "nadarjeni glasbeniki" ali "ljudje svobodnega duha". Čeprav je prikaz pozitiven, je reduktiven: Roma sprejme le v vlogi zabavjalca, ne pa v vlogi intelektualca ali odločevalca v družbi.

Migranti in begunci

- **Negativni:** Varnostna grožnja (invazija). Naslovi tipa "Val migrantov preplaval mejo" ali "Nezakoniti prehodi se stopnjujejo". Uporaba vojaške terminologije (val, vdor, obleganje) migrante dehumanizira in jih spremeni v naravno nesrečo ali sovražno vojsko. Fokus je izključno na policijski statistiki, s čimer se pri občinstvu vzbuja eksistenčni strah.
- **Negativni:** Kulturna nekompatibilnost. Poročanje o "šeriatskih območjih" ali "ogrožanju krščanskih vrednot" v komentarjih in kolumnah. Tu se stereotipizira religija in kultura migrantov kot nekaj, kar je v osnovi nasilno ali nazadnjaško. Migrant je uokvirjen kot nekdo, ki se "noče prilagoditi", kar v javnosti upravičuje nestrpnost in segregacijo.
- **Pozitivni:** Idealna žrtev (viktimizacija). Zgodbe o trpečih otrocih na mejah ali pretresljive usode posameznikov v begunskih taboriščih. Čeprav spodbujajo empatijo, ti prispevki migrante pogosto prikazujejo kot pasivne, nemočne figure brez lastne agencije. Stereotip "idealne žrtve" pomeni, da so migranti "dobri" le, dokler trpijo; ko postanejo aktivni subjekti s svojimi željami, se podoba hitro sprevrže v negativno.

Skupnost LGBTIQ+

- **Negativni:** Grožnja družini (ideologizacija). Uporaba termina "LGBT-ideologija" v debatah o Družinskem zakoniku in v poročanju o šolskih kurikulumih. Skupnost je prikazana kot politična sila, ki želi "uničiti tradicionalno družino" ali "indoktrinirati otroke". Posamezniki so zvedeni na politično agendo, njihovo vsakdanje življenje in stiske pa so popolnoma prezrti.
- **Negativni:** Hiper-seksualizacija. Izbira fotografij znotraj poročanja o Paradi ponosa (fokus na najbolj ekstravagantnih, pomanjkljivo oblečenih udeležencih). Mediji s takšno selekcijo slik utrjujejo stereotip, da je identiteta LGBTIQ+ oseb omejena le na seksualnost in ekshibicionizem. S tem se v javnosti ustvarja odpor in občutek, da gre za "neprimerno" vedenje, ki ne sodi v javni prostor.
- **Pozitivni:** "Normalizacija" (homonormativnost). Prikazi urejenih, premožnih in "neizstopajočih" istospolnih parov v revijah. Stereotip "vzorčnega geja/lezbijke", ki je sprejemljiv le, če živi po heteronormativnih standardih (poroka, hiša, otroci). To izključuje vse tiste, ki se ne želijo ali ne morejo vklopiti v te kalupe (transspolne osebe, nebinarne osebe), in ustvarja pogojno toleranco.

Medijski stereotipi kot političen koncept

Medijska stereotipizacija manjšin v Sloveniji je strateško orodje v političnem boju in služi konstrukciji »notranjega sovražnika«. Globoka soodvisnost politike in medijev omogoča, da politiki s predsodki preusmerjajo pozornost s sistemskih težav, mediji pa z razmahom populizma in strankarsko propagando stereotipom dajejo legitimnost. Ta proces spodkopava zaupanje v neodvisno novinarstvo in vodi v sistemsko diskriminacijo. Ključno za ohranitev demokracije je, da mediji okrepijo svojo avtonomijo in medijsko pismenost, politiki pa opustijo hujskaško retoriko, da se manjšine obravnavajo kot enakovredni subjekti.

Odnos med politično sfero in medijsko krajino v Sloveniji zaznamuje globoka soodvisnost, kjer stereotipi o manjšinah ne služijo zgolj kot sredstvo za povečanje gledanosti, temveč kot strateški instrument političnega boja. Politični akterji pogosto izkoriščajo latentne predsodke v družbi, da bi kompleksna vprašanja uokvirili na način, ki ustreza njihovi trenutni agendi.

Mediji pa s povzemanjem in nekritičnim razširjanjem teh uokvirjanj stereotipom podeljujejo videz legitimnosti. Ta proces vzpostavlja regresivno dinamiko, v kateri medijska reprezentacija postane podaljšek političnega diskurza, s čimer se drastično omejuje prostor za racionalno, na dejstvih temelječo javno debato.

V slovenski politični dinamiki se stereotipi o manjšinah, kot so Romi ali migranti, pogosto uporabljajo za načrtno konstrukcijo »notranjega sovražnika«. S poudarjanjem Drugosti se politična moč utrjuje skozi retoriko ogroženosti večinskega naroda in zaščite nacionalne biti.

Ko mediji takšne narative vizualno in besedno podprejo, se družbena kohezija krha, saj se vprašanja integracije in socialne pravičnosti preobrazijo v binarno nasprotje med varnostjo in nevarnostjo. Stereotip v tem kontekstu ne deluje le kot poenostavljen opis skupine, temveč kot mobilizacijsko orodje, ki politiki omogoča preusmerjanje pozornosti s sistemskih gospodarskih ali korupcijskih vprašanj na marginalizirane skupine.

Razmah populizma v slovenskem prostoru je tesno povezan z medijsko logiko, ki nagrajuje konflikt, hitrost in poenostavljanje. Politična sporočila, utemeljena na stereotipih, so idealna za sodobne medijske formate, saj so kratka, čustveno nabita in močno polarizirajoča.

Namesto poglobljenih analiz strukturne diskriminacije se v medijskem prostoru prednost pogosto daje populističnim izjavam, ki manjšine slikajo v ekstremnih lučeh – bodisi kot neobvladljivo socialno breme bodisi kot neposredno grožnjo tradicionalnim vrednotam (N1 Slovenija, 2024a). Ta simbioza med politično retoriko in medijskim senzacionalizmom vodi v degradacijo javnega diskurza, kjer argumentirano razpravo zamenjajo moralne panike.

Posebno poglavje v slovenskem prostoru predstavljajo mediji, ki so neposredno ali posredno povezani s specifičnimi političnimi strankami. V teh kanalih stereotipi o manjšinah niso več zgolj stranski produkt senzacionalizma, temveč postanejo osrednja vsebina načrtno propagande.

Skozi sistematično ponavljanje se določeni stereotipi, npr. o »tujerodni invaziji« ali »nevarnosti queer teorije«, vnašajo v javno zavest, dokler se ne naturalizirajo in postanejo del vsakodnevnega jezika. Takšna instrumentalizacija medijev za ozke politične cilje ne le stigmatizira manjšine, temveč tudi resno spodkopava zaupanje v novinarsko neodvisnost in objektivnost kot temeljna stebra demokratične družbe.

Povezava med stereotipi in politiko ima v Sloveniji neposredne posledice za zakonodajne procese in varstvo človekovih pravic. Ko mediji skozi stereotipno uokvirjanje ustvarijo kolektivni vtis, da določena manjšina predstavlja tveganje za stabilnost države, se politični prostor pogosto odzove z restriktivnimi ukrepi ali zavračanjem vključujoče zakonodaje.

To je bilo mogoče opaziti pri burnih debatah o Družinskem zakoniku ali pri sprejemanju strožjih azilnih politik, kjer so bili argumenti manjšin vnaprej diskreditirani s stereotipnimi oznakami. Medijski stereotipi tako ne ostanejo le v sferi besed, temveč se materializirajo v obliki sistemskih neenakosti, ki omejujejo svoboščine določenih delov prebivalstva.

Za ohranitev integritete slovenske demokracije je nujno prepoznati nevarnost, ki jo prinaša zavezništvo med političnim oportunizmom in medijsko stereotipizacijo. Odgovornost za spremembo nosijo tako politični akterji, ki bi morali opustiti hujskaško retoriko, kot tudi mediji, ki morajo ponovno prevzeti vlogo kritičnega presojevalca družbene realnosti.

Le s krepitvijo uredniške avtonomije in spodbujanjem medijske pismenosti, ki je sposobna prepoznati politične podtone v stereotipnih reprezentacijah, lahko slovenski javni prostor ponovno postane okolje, kjer manjšine niso obravnavane kot »družbeni problemi«, temveč kot enakovredni subjekti v demokratičnem dialogu.

Vpliv medijskih stereotipov na javno mnenje

Sodobni mediji v Sloveniji oblikujejo javno mnenje o manjšinah skozi stereotipe in agenda-setting, uokvirjajoč jih pretežno kot varnostno in socialno breme. Uporaba kodiranega jezika in poudarjanje etnične pripadnosti legitimira sistemsko diskriminacijo, krha socialno kohezijo in ustvarja občutek ogroženosti. Ta proces pospešujeta digitalizacija in algoritmična logika, kar dolgoročno vodi v erozijo zaupanja v demokratične institucije. Zato je nujen premik k etičnemu in vključujočemu medijskemu poročanju.

Sodobni mediji v Sloveniji presegajo vlogo nevtralnih opazovalcev in delujejo kot ključni arhitekti družbene realnosti. Kot je v svojem temeljnem delu ugotavljal že Walter Lippmann, ljudje sveta ne doživljajo neposredno, temveč skozi "slike v glavah", ki jih v veliki meri ustvarjajo množični mediji (Lippmann, 1922).

Stereotipi v tem procesu služijo kot kognitivne bližnjice, ki reducirajo kompleksnost družbe, vendar s tem neizogibno popačijo percepcijo manjšin. Ko mediji določene skupine, kot so Romi ali migranti, konsistentno prikazujejo skozi negativne lastnosti, se te podobe pri občinstvu utrdijo kot objektivna dejstva, kar neposredno vpliva na formiranje javnega mnenja in stopnjo empatije v družbi.

V skladu s teorijo postavljanja dnevnega reda (*agenda-setting*) mediji občinstvu ne sugerirajo le, o čem naj razmišljajo, temveč tudi, kako naj o tem razmišljajo (McCombs & Shaw, 1972). Ko slovenski mediji javno razpravo o manjšinah uokvirijo izključno skozi prizmo varnosti ali socialnih stroškov, se ti okvirji naturalizirajo in postanejo del splošnega diskurza.

Poročila Mirovnega inštituta opozarjajo, da takšno poročanje, ki se pogosto opira na populistično retoriko, otežuje argumentiran dialog, saj se strukturni problemi (npr. diskriminacija pri zaposlovanju) v očeh javnosti preoblikujejo v individualno krivdo pripadnikov manjšin (Bajta et al., 2018).

Uporaba kodiranega jezika in evfemizmov, kot so »varnostna tveganja«, pri večinskem prebivalstvu vzbujajo občutek ogroženosti. Varuh človekovih pravic RS v svojih letnih poročilih redno izpostavlja, da medijski prispevki, ki poudarjajo etnično pripadnost storilcev kaznivih dejanj (zlasti pri Romih), spodbujajo nestrpnost in utrjujejo prepričanje, da so določene skupine manj vredne ali celo nevarne za družbeni red (Varuh človekovih pravic RS, 2023). Takšna medijska reprezentacija krha socialno kohezijo, saj vprašanja integracije in sobivanja reducira na konflikt med »nami« (miroljubno večino) in »njimi« (problematično manjšino).

Stereotipizacija v medijih legitimira sistemsko diskriminacijo in ustvarja klimo nezaupanja. Ko javnost skozi medijsko lečo manjšine dojema kot kolektivno odgovorne za negativne pojave, to vodi v socialno distanco.

Raziskave kažejo, da negativna medijska reprezentacija neposredno korelira s podporo restriktivnim politikam in zmanjšanjem pripravljenosti večinskega prebivalstva za interakcijo z manjšinami (Council of Europe, 2024). To manjšine potiska v socialno izolacijo in getoizacijo, kar dolgoročno preprečuje uspešno vključevanje v izobraževalne in delovne procese.

Digitalizacija in algoritmična logika spletnih platform proces razkroja kohezije še pospešujeta. Prijavna točka Spletno oko beleži, da se spletni komentarji pod novicami o manjšinah pogosto spremenijo v poligon za sovražni govor, ki ga algoritmi zaradi večje vpletenosti uporabnikov potiskajo v ospredje (Spletno oko, 2023). To ustvarja »odmevne komore«, kjer se stereotipi neprestano reciklirajo in radikalizirajo, kar pri uporabnikih ustvarja lažen vtis, da je nestrpnost družbeno sprejemljiva norma.

Dolgoročna posledica teh procesov je erozija zaupanja v demokratične institucije in krhanje družbene pogodbe. Medijski stereotipi delujejo kot nevidni zidovi, ki preprečujejo vzpostavitev solidarnosti.

Za ohranitev stabilne in vključujoče družbe je zato ključno, da mediji prepoznajo svojo odgovornost pri oblikovanju javnega mnenja in se aktivno zavežejo k etičnemu poročanju, ki spoštuje človekovo dostojanstvo in presega poenostavljene delitve, na kar opozarjajo tudi mednarodne smernice za preprečevanje diskriminacije v medijih (Evropska komisija, 2021).

Psihološke in socialne posledice stereotipizacije na pripadnike manjšin

Medijska stereotipizacija manjšin sproža proces internalizirane stigmatizacije, kar vodi v upad samopodobe in kronični manjšinski stres ter hipervigilanco. V izobraževalnem in delovnem okolju se manifestira kot grožnja s stereotipom, ki ustvarja krog samouresničuje se prerokbe. Socialne posledice so umik v izolacijo, krhanje družbene kohezije in erozija zaupanja v državne institucije. Dolgoročno ti psihološki in socialni vzorci vodijo v medgeneracijski prenos travme in ohranjanje strukturne neenakosti.

Eden najglobljih psiholoških učinkov stereotipizacije je proces **internalizirane stigmatizacije** (ponotranjenega zatiranja). Ko so pripadniki manjšin, kot so Romi, migranti ali osebe LGBTIQ+, v medijih nenehno uokvirjeni skozi negativne attribute, lahko te podobe sčasoma ponotranjijo kot del lastne identitete.

To vodi v drastičen upad samopodobe ter nenehne občutke manjvrednosti in sramu. Simbolno nasilje, ki ga izvajajo mediji, se tako preobrazi v notranji konflikt; posameznik začne dvomiti o lastnih sposobnostih in pravici do enakovrednega mesta v družbi, kar neposredno omejuje njegov osebni in profesionalni razvoj.

Stalna izpostavljenost negativnim stereotipom vodi v kronično stanje, ki ga psihološka veda opredeljuje kot **manjšinski stres**. Gre za specifično obliko stresa, ki ne izhaja iz običajnih življenjskih obremenitev, temveč neposredno iz marginaliziranega družbenega položaja.

Pripadniki manjšin v Sloveniji pogosto živijo v stanju nenehne budnosti oziroma **hipervigilance**, saj v vsakodnevnih interakcijah pričakujejo predsodke ali diskriminacijo. Ta dolgotrajna psihološka obremenitev močno vpliva na avtonomni živčni sistem in povečuje tveganje za razvoj psihosomatskih obolenj, kronične anksioznosti ter depresivnih stanj.

V izobraževalnem in delovnem okolju se stereotipizacija manifestira skozi fenomen **grožnje s stereotipom** (*stereotype threat*). Ko se posameznik zaveda negativnega klišeja o svoji skupini – na primer o domnevno nižji inteligentnosti Romov ali nepripravljenosti migrantov na delo – ta zavest ustvari dodaten pritisk, ki paradoksalno vodi v slabše rezultate.

Strah pred tem, da bi s svojim ravnanjem potrdili negativno medijsko podobo, hromi kognitivne sposobnosti in zmanjšuje motivacijo. Tako se vzpostavi krog **samouresničuje se prerokbe**, kjer družbeni predsodki ustvarijo pogoje, v katerih manjšina le stežka doseže enake standarde uspeha kot večina.

Socialne posledice stereotipizacije se najpogosteje odražajo v **socialnem umiku in prostovoljni izolaciji**. Da bi se izognili stigmatizirajočim pogledom in mikroagresijam, ki jih spodbuja senzacionalistično medijsko poročanje, se pripadniki manjšin pogosto zatečejo v zaprte, varne skupnosti.

Takšen umik iz javnega prostora drastično zmanjšuje možnosti za medkulturni dialog in krepi segregacijo. Medijski stereotipi so kot nevidni zidovi: ko ljudje začnejo verjeti, da niso zaželeni, se raje umaknejo z roba dogajanja, kar sčasoma škodi povezanosti in živosti družbe.

Stereotipizacija povzroča tudi globoko **erozijo zaupanja v državne institucije**. Če mediji, ki v javnosti pogosto veljajo za glasnike resnice ali nadzornike oblasti, manjšino sistematično prikazujejo v negativni luči, njeni pripadniki izgubijo zaupanje v policijo, zdravstvo, šolstvo in pravosodje. Prepričanje, da institucije ne delujejo v njihovo korist, temveč na podlagi vnaprejšnjih sodb, vodi v zavračanje sodelovanja z državo. Takšna odtujenost je nevarna za demokratični sistem, saj ustvarja skupine prebivalstva, ki se čutijo popolnoma izključene iz družbene pogodbe, kar povečuje tveganje za politično apatijo ali družbene konflikte.

Nazadnje moramo upoštevati vpliv na **medgeneracijski prenos travme**. Otroci iz manjšinskih okolij se že v zgodnjem otroštvu srečajo z medijskimi narativi, ki njihove starše ali njih same slikajo kot nezaželene ali problematične. Odraščanje v okolju, kjer je tvoja primarna identiteta v javnem diskurzu nenehno problematizirana, pušča neizbrisne sledi na razvoju osebnosti.

Brez systemske podpore in zavestnega prizadevanja za spremembo medijskih reprezentacij se ti psihološki vzorci manjvrednosti in strahu prenašajo na nove generacije, s čimer se ohranja krog strukturne neenakosti, ki ga je brez korenite preobrazbe javnega govora skoraj nemogoče presekati.

Primerjava slovenskega in evropskega medijskega prostora

Slovenski medijski prostor glede reprezentacije manjšin deluje kot hibridno stičišče liberalnih zahodnoevropskih norm in populističnih diskurzov, značilnih za Višegrajsko skupino. Ta dvojnost se kaže v stereotipih: pri Romih prevladuje diskurz socialnega parazitizma in lokalizacije, pri migrantih sekuritizacija in uokvirjanje kot »tranzitna država«, skupnost LGBTIQ+ pa je »bojišče« med zahodno normalizacijo in retoriko »anti-gender« gibanj z Vzhoda. Slovenski medijski prostor je splošno odmevna komora evropskih kriz, kar je posledica šibkejših mehanizmov samoregulacije in trenda medijskega zajetja (media capture), ki otežuje dekonstrukcijo uvoženih stereotipov.

Slovenski medijski prostor glede reprezentacije manjšin deluje kot **hibridno stičišče**, kjer se prepletajo liberalne zahodnoevropske norme poročanja in diskurzivni vzorci, značilni za post-socialistične države Višegrajske skupine. Medtem ko osrednji slovenski mediji (zlasti javni servis) formalno sledijo smernicam, podobnim tistim v Nemčiji ali Skandinaviji (poudarek na človekovih pravicah in politično korektnem jeziku), je v praksi, zlasti na spletnih platformah in v strankarsko profiliranih medijih, opazen močan vpliv populistične retorike, ki je bližja madžarskemu ali poljskemu medijskemu modelu. Ta dvojnost ustvarja specifično dinamiko, kjer se uradni medijski diskurz pogosto razlikuje od tistega, ki prevladuje v "ljudski" percepciji in na socialnih omrežjih.

Pri poročanju o **romski skupnosti** se Slovenija močno odmika od zahodnoevropskih trendov in se približuje vzorcem, značilnim za Slovaško, Češko in Madžarsko. V zahodnih državah (npr. Francija, Velika Britanija) se stereotipizacija pogosto veže na vprašanja nomadstva in "Travellerjev" ali pa na administrativne ovire.

V Sloveniji, podobno kot v preostanku Srednje Evrope, pa prevladuje diskurz **socialnega parazitizma** in kulturne nekompatibilnosti. Specifika slovenskega prostora je izrazita lokalizacija problema (fokus na JV Slovenijo), kjer mediji reproducirajo stereotip o "neučinkoviti državi" nasproti "problematični manjšini", kar je manj značilno za zahodne medije, ki pogosteje naslavljajo sistemski rasizem (anticiganizem) kot širši družbeni problem.

V primeru **migrantov in beguncev** slovenski mediji delujejo znotraj logike **tranzitne države**, kar jih razlikuje od ciljnih držav, kot sta Nemčija ali Švedska. V ciljnih državah se medijski diskurz (in z njim povezani stereotipi) vrti okoli vprašanj integracije, trga dela in multikulturne družbe (neuspeh ali uspeh le-te). V Sloveniji pa, podobno kot na Hrvaškem ali v Italiji, prevladuje diskurz **sekuritizacije** (varnostnega uokvirjanja).

Migrant v slovenskih medijih ni primarno sosed ali delavec, temveč "mimoidoča grožnja" (N1 Slovenija, 2024b). Slovenski medijski prostor pri tem nekritično uvaža terminologijo "trdnjave Evrope" in metaforiko naravnih nesreč (valovi, poplave), ki je postala standard v evropskem desnem populizmu, pri čemer je umanjkanje osebnih zgodb migrantov v Sloveniji še izrazitejše kot v zahodnih medijih, kjer imajo migranti večji dostop do medijskega prostora.

Pri obravnavi **skupnosti LGBTIQ+** je Slovenija edinstven primer "bojišča" med dvema konceptoma Evrope. Po eni strani je zakonodajno (po odločitvi Ustavnega sodišča leta 2022) in v delu osrednjih

medijev Slovenija del "zahodnega bloka", ki promovira enakopravnost in normalizacijo. Po drugi strani pa je v slovenski medijski prostor uspešno prodrła retorika "**anti-gender**" **gibanj**, ki izvira iz Poljske in Madžarske (t. i. boj proti "LGBT ideologiji"). Ta diskurz, ki manjšino uokvirja kot grožnjo tradicionalni družini in otrokom, v zahodni Evropi ostaja na robu medijskega spektra, v Sloveniji in širši regiji pa je postal legitimen del "prime-time" političnih soočenj in novic, kar kaže na krhkost liberalnega konsenza v slovenski družbi.

Pomembna evropska primerjava se nanaša tudi na **vlogo javnih servisov in regulacije**. Medtem ko imajo države, kot so Velika Britanija (BBC), Nemčija (ARD/ZDF) in skandinavske države, močne mehanizme samoregulacije in visoko stopnjo zaupanja v javne medije, ki aktivno delujejo proti stereotipom, se Slovenija sooča s trendom **medijskega zajetja** (*media capture*), ki je značilen za Balkan in Vzhodno Evropo.

Politični pritiski na javni servis in fragmentacija medijskega trga otežujejo vzpostavitev enotnih profesionalnih standardov poročanja o manjšinah, kar omogoča, da se sovražni stereotipi hitreje prelivajo iz obrobni portalov v osrednji informativni tok.

Zaključno lahko ugotovimo, da slovenski medijski prostor pri stereotipizaciji manjšin ne ustvarja novih, avtohtonih narativov, temveč deluje kot **odmevna komora evropskih kriz**. Stereotipe uvaža tako z Zahoda (npr. islamofobija v kontekstu terorizma) kot z Vzhoda (npr. LGBTIQ+ kot ideologija).

Ključna razlika v primerjavi z razvitejšimi medijskimi trgi je pomanjkanje močnih, neodvisnih preiskovalnih platform in šibkejša tradicija vključujočega novinarstva, ki bi te uvožene stereotipe pravočasno in učinkovito dekonstruiralo, preden postanejo del splošnega mnenja.

Analiza medijske prakse

Analiza medijske prakse razkriva, da mediji pri obravnavi Romov, migrantov in skupnosti LGBTIQ+ sistematično ustvarjajo in utrjujejo škodljive stereotipe. Poročanje o Romih se osredotoča na kolektivno kriminalizacijo in izključevanje njihovega glasu, pri migrantih prevladuje uokvirjanje z metaforiko »vdora« in »varnostne grožnje«, skupnost LGBTIQ+ pa je obravnavana skozi ideologizacijo in hiper-seksualizacijo. Ta enostranska reprezentacija, ki manjšinam odvzema subjektiviteto, neposredno spodbuja nestrpnost, radikalizira lokalni diskurz in legitimira sistemsko diskriminacijo v širši javnosti.

Analiza medijske prakse z obravnavo Romov, migrantov in skupnosti LGBTIQ+ razkriva, da mediji sistematično ustvarjajo in utrjujejo škodljive stereotipe. Ti stereotipi, kot so kriminalizacija Romov, uokvirjanje migrantov kot »varnostne grožnje« in ideologizacija LGBTIQ+, manjšinam jemljejo subjektiviteto, spodbujajo nestrpnost in legitimira sistemsko diskriminacijo.

Romska skupnost: Zakonska pobuda enajstih županov (2023–2024)

Poročanje o pobudi enajstih županov jugovzhodne Slovenije za spremembo socialne zakonodaje je v slovenskem medijskem prostoru vzpostavilo prevladujoč diskurz »izrednih razmer«. Osrednji mediji so dogodek uokvirili kot legitimen in nujen odziv na domnevno odpoved pravne države (RTVSLO, 2023a).

V poročanju je prevladovala retorika »reševanja romske problematike«, pri čemer je bila romska skupnost prikazana kot monolitna, konfliktna skupina, ki sistemsko izkorišča socialne transferje. Mediji so s poudarjanjem varnostnega vidika in medsoseskimi trenji normalizirali uporabo represivnih ukrepov kot edino možno rešitev, s čimer so v javnosti utrdili stereotip o Romih kot skupini, ki zavrača civilizacijske norme.

Drugi vidik poročanja je zaznamovala sistematična odsotnost romskega glasu. Čeprav je šlo za zakonodajne predloge, ki neposredno posegajo v eksistenco romskih družin, so bili primarni viri informacij župani, policijski načelniki in nezadovoljni lokalni prebivalci. Romi so v prispevkih nastopali zgolj kot vizualna kulisa v naseljih ali kot anonimni akterji v okviru črne kronike.

Takšna enostranska reprezentacija je posameznike dehumanizirala, saj jim je odvzela možnost, da bi pojasnili strukturne vzroke za svojo socialno izključenost (npr. pomanjkanje infrastrukture, diskriminacija pri zaposlovanju), javnosti pa sporočala, da dialog s to skupnostjo ni mogoč.

Analiza kaže tudi na nevarno posploševanje dejanj posameznikov na celotno etnično skupino. Medijski naslovi so pogosto neposredno povezovali prejemanje socialne pomoči z naraščanjem kriminalitete, s čimer so ustvarjali vtis kolektivne krivde (24ur.com, 2022).

Namesto kritičnega preizpraševanja ustavnosti predlaganih sprememb so mediji raje povzemali senzacionalistične navedbe o »strahu in trepetu« na Dolenjskem. Takšna praksa je neposredno

spodbujala spletno nestrpnost in krepila prepričanje, da sta segregacija in diskriminacija v imenu javne varnosti dopustna ali celo nujna ukrepa.

Migranti in begunci: Protesti proti azilnemu centru na Obrežju (2024)

Poročanje o napovedi vzpostavitve azilnega centra na Obrežju je bilo prežeto z metaforiko ogroženosti in »vdora«. Mediji so proteste lokalnega prebivalstva uokvirili kot bivanjski boj za preživetje, migrante pa prikazovali kot neidentificirano grožnjo nacionalni varnosti (N1 Slovenija, 2024b).

Prevladovalo je poročanje o »strahu pred neznanim«, ki ga mediji niso nevtralizirali s podajanjem objektivnih dejstev o delovanju azilnih sistemov, temveč so strahove z uporabo senzacionalističnih posnetkov mejnih ograd in policijskih patrolj še stopnjevali (RTVSLO, 2024). Migrant je bil v teh prispevkih uokvirjen kot statistična enota varnostnega tveganja, ne pa kot oseba, ki potrebuje mednarodno zaščito.

Drugi ključni element stereotipizacije je bila vizualna reprezentacija migrantov kot anonimnih, homogenih moških skupin. Televizijski prispevki so se pogosto posluževali arhivskih posnetkov množic, ki prečkajo mejo, kar v gledalcu vzbuja občutek preplavljenosti in izgube nadzora.

Takšna ikonografija neposredno hrani stereotip o »invaziji«, ki ogroža lokalno identiteto in mir. Mediji so le redko objavljali osebne zgodbe ali intervjuje s posamezniki, ki bi v teh centrih bivali, s čimer so ohranjali podobo migranta kot »družbene anomalije«, ki jo je treba čim bolj izolirati od večinskega prebivalstva.

Socialne posledice takšnega uokvirjanja so se odražale v radikalizaciji lokalnega diskurza, ki so ga mediji nekritično prenašali v nacionalni prostor. Populistične izjave lokalnih politikov o »ogroženosti otrok in žena« so prejele nesorazmerno veliko prostora, medtem ko so bila mnenja nevladnih organizacij potisnjena na rob ali označena kot »nepoznavanje razmer na terenu«.

S tem so mediji ustvarili lažno ravnovesje med sovražno retoriko in zagovorniki človekovih pravic, pri čemer je prva, s pomočjo stereotipnega uokvirjanja, delovala kot bolj »avtentična« in »ljudska« perspektiva (N1 Slovenija, 2024a).

Skupnost LGBTIQ+: Nasilje in polarizacija ob Paradi ponosa (2023)

Poročanje o Paradi ponosa leta 2023 se je v slovenskem prostoru premaknilo od praznovanja raznolikosti k poročanju o nasilju, vendar na način, ki je pogosto relativiziral odgovornost storilcev. Del medijev je dogodek uokviril kot rezultat »vse večje polarizacije družbe«, s čimer so nasilje nad manjšino prikazali kot skoraj logično posledico njene večje vidnosti v javnem prostoru (RTVSLO, 2023b).

Stereotip o LGBTIQ+ osebah kot o tistih, ki z javnim izpostavljanjem »izzivajo« ali »vsiljujejo svojo ideologijo«, je služil kot prikrit izgovor za stopnjevanje nestrpnosti. Namesto da bi mediji nasilje

obsodili kot neposreden napad na ustavne pravice, so nekateri dopuščali razpravo o tem, ali parada sploh »ustreza slovenskemu kulturnemu okolju«.

Druga oblika stereotipizacije se je kazala v načrtni ideologizaciji skupnosti. V medijskem diskurzu se je sistematično pojavljal termin »LGBT-ideologija«, ki osebe LGBTQ+ reducira na politični konstrukt, namenjen spodkopavanju tradicionalne družine. To uokvirjanje je bilo posebej izrazito v politično profiliranih medijih, vendar se je preko izjav gostov prelilo tudi v osrednji medijski prostor. S tem se je v javnosti utrdil stereotip o manjšini kot o agresivni interesni skupini, kar je neposredno vplivalo na povečanje manjšinskega stresa in občutka ogroženosti med pripadniki skupnosti.

Vizualna reprezentacija dogodka je v mnogih poročilih še vedno temeljila na hiper-seksualizaciji. Mediji so pogosto izbirali fotografije najbolj ekstravagantno oblečenih udeležencev, da bi podkrepili narativo o »ekscenosti« manjšine.

Takšna selekcija vizualnega gradiva namenoma spregleda dejstvo, da parado sestavljajo ljudje različnih poklicnih in socialnih profilov, s čimer se ohranja stereotip o LGBTQ+ osebah kot o tujem elementu, ki krši družbene norme spodobnosti. Ta razkorak med medijsko podobo in dejansko raznolikostjo udeležencev ključno prispeva k ohranjanju t. i. pogojne tolerance v slovenski družbi (24ur.com, 2023a).

Spremembe praks medijskega poročanja

Nujne transformacije medijskih praks za zaježitev škodljive stereotipizacije manjšin so strukturirane okoli treh skupin: za romsko skupnost je ključna deetnizacija kriminala in poudarek na strukturnem kontekstu ter Romih kot aktivnih subjektih. Za migrante in begunce je zahtevana humanizacija diskurza (opustitev metaforike »naravnih nesreč«) in priznanje subjektivitete. Za skupnost LGBTIQ+ je potrebna sistemska integracija v širše tematske sklope ter etična vizualna in terminološka ureditev. Končni cilj je preobrazba medijskega prostora v okolje, ki spoštuje človekovo dostojanstvo in družbeno pluralnost.

Na podlagi celovite analize škodljivih in pogojno tolerantnih stereotipov, ki v slovenskem medijskem prostoru nenehno stigmatizirajo manjšine, se v tem poglavju preusmerjamo k iskanju konkretnih rešitev. Gre za nabor nujnih ukrepov in etičnih smernic, ki presegajo zgolj pasivno obsodbo in so usmerjeni v aktivno preobrazbo novinarske prakse. Cilj je manjšinam povrniti subjektiviteto, ki so jo izgubile v polariziranem diskurzu, ter vzpostaviti inkluzivno in na dejstvih temelječe poročanje, ki spoštuje človekovo dostojanstvo in družbeno pluralnost.

Romska skupnost: Desegregacija poročanja in strukturni kontekst

Temeljni korak pri odpravljanju stereotipov o Romih je **dosledna deetnizacija kriminala**. Mediji bi morali opustiti prakso navajanja etnične pripadnosti v naslovih in prispevkih o kaznivih dejanjih, razen v redkih primerih, ko je ta neposredno relevantna za razumevanje motiva ali okoliščin dejanja.

Namesto da se incidenti, ki vključujejo posameznike, interpretirajo skozi prizmo t. i. »romske problematike«, bi morali novinarji o storilcih poročati kot o posameznikih z imenom in priimkom. S tem bi preprečili kolektivno stigmatizacijo celotne skupnosti, ki v Sloveniji živi v zelo raznolikih socialnih in ekonomskih razmerah.

Nadalje je nujno vključevanje **širšega strukturnega konteksta** v vsakodnevno poročanje. Namesto senzacionalističnega izpostavljanja neurejenih bivalnih razmer v naseljih bi morali mediji analizirati vzroke za takšno stanje, kot so desetletja sistemske segregacije, pomanjkanje infrastrukturnih vlaganj in diskriminacija na trgu dela.

Romov ne bi smeli prikazovati zgolj kot pasivnih prejemnikov socialne pomoči ali kršiteljev, temveč kot aktivne državljane. To v praksi pomeni načrtno iskanje in predstavljanje zgodb uspešnih romskih študentov, podjetnikov in umetnikov, ki delujejo zunaj ozkih folklornih okvirov.

Migranti in begunci: Humanizacija in priznavanje subjektivitete

Pri poročanju o migrantih in beguncih morajo mediji najprej **prenehati z uporabo metaforike naravnih nesreč**. Predlog vključuje popolno opustitev izrazov, kot so »valovi«, »tokovi« ali »vdori«, ki ljudi dehumanizirajo in jih reducirajo na grozečo, neobvladljivo maso.

Namesto tega bi morale uredniške politike v središče postaviti osebne zgodbe in individualne usode, kjer so migranti predstavljeni kot subjekti z imenom, preteklostjo in kompetencami. S takšnim

pristopom se fokus s suhe statistike in varnostnih vprašanj premakne na človekovo dostojanstvo in univerzalne človekove pravice.

Poleg tega morajo mediji migrantom priznati **status kompetentnih sogovornikov** o lastnih življenjih. Trenutno so v prispevkih o migracijah najpogostejši viri informacij policisti, politiki in vojaki. Novinarska praksa bi se morala spremeniti tako, da migranti postanejo primarni viri, ki ne govorijo le o svojem trpljenju (s čimer se izognejo stereotipu žrtve), temveč tudi o svojih poklicnih znanjih in doprinosu k lokalnemu okolju. Vključevanje migrantov kot komentatorjev splošnega družbenega dogajanja bi ključno pripomoglo k njihovi normalizaciji v očeh slovenske javnosti.

Skupnost LGBTIQ+: Normalizacija in vizualna etika

Za skupnost LGBTIQ+ je ključnega pomena **sistemska integracija v splošne tematske sklope**, kar pomeni prehod od »izrednega« poročanja (omejenega na Parado ponosa ali zakonodajne spremembe) k vsakodnevni medijski reprezentaciji.

Mediji bi morali v prispevke o vzgoji, delu, zdravju ali kulturi vključevati pripadnike skupnosti LGBTIQ+ brez nepotrebnega poudarjanja njihove spolne usmerjenosti ali identitete, razen kadar je to vsebinsko nujno. S tem bi razbili stereotip o tej manjšini kot o izključno »politični temi« ali »ideologiji« ter utrdili podobo LGBTIQ+ oseb kot integralnega dela raznolike slovenske družbe.

Zadnji predlog se nanaša na **etično vizualno in terminološko uokvirjanje** prispevkov. Uredništva bi se morala izogibati uporabi vizualnih stereotipov, kot je npr. izključno fokusiranje na najbolj ekshibicionistične posameznike na javnih dogodkih, kar pogosto služi zgolj spodbujanju moralne panike.

Namesto tega bi morali uporabljati podobe, ki odražajo dejansko pluralnost skupnosti. Hkrati bi morali novinarji dosledno zavračati uporabo stigmatizirajočega jezika (npr. »LGBT-ideologija«), ki ga v javni prostor lansirajo določene interesne skupine, in namesto tega uporabljati strokovno utemeljeno terminologijo, ki temelji na spoštovanju človekovih pravic (24ur.com, 2023b).

Zaključek

Pričujoča analiza medijskih stereotipov v slovenskem prostoru potrjuje, da medijska reprezentacija manjšin ni zgolj pasiven odraz družbene realnosti, temveč aktivno polje boja za interpretativno moč. Skozi preučevanje poročanja o romski skupnosti, migrantih in skupnosti LGBTIQ+ v obdobju med letoma 2022 in 2026 smo identificirali globoko zakoreninjene mehanizme **drugosti** (*othering*), ki posameznikom odvzemajo individualnost in jih reducirajo na poenostavljene, pogosto negativne kolektivne attribute. Ugotovitve kažejo, da slovenski mediji – pogosto pod vplivom političnih agend in imperativa komercialne uspešnosti – nihajo med dvema ekstremoma: demonizacijo, ki manjšine slika kot varnostno ali kulturno grožnjo, in površinsko viktimizacijo, ki jim odvzema aktivno vlogo.

Sinteza ugotovitev razkriva specifičen vzorec za vsako obravnavano skupino. Pri **romski skupnosti** prevladuje diskurz kriminalizacije in socialne neprilagojenosti, ki legitimira sistemsko segregacijo. Pri **migrantih** je v ospredju proces sekuritizacije, kjer se humanitarna vprašanja dosledno prevajajo v jezik policijske statistike in obrambe meja. Pri **skupnosti LGBTIQ+** pa smo priča ideološkemu boju, kjer se identiteta posameznikov instrumentalizira za potrebe kulturnih vojn in politične polarizacije. Skupni imenovalec vseh treh primerov je pomanjkanje glasu samih manjšin; namesto da bi bili subjekti, ki soustvarjajo medijski prostor, ostajajo objekti razprave večine.

Primerjalna analiza z evropskimi trendi umešča Slovenijo v **hibridni položaj**, kjer trčita zahodnoevropski diskurz človekovih pravic in srednjeevropski populizem. Ta dvojnost ustvarja nestabilno medijsko okolje, v katerem profesionalni novinarski standardi pogosto klonejo pred pritiski klikabilnosti in političnega aktivizma. Posledice tega niso le abstraktne; manifestirajo se v konkretnih psiholoških stiskah pripadnikov manjšin (manjšinski stres, socialni umik) in v širši eroziji socialne kohezije ter zaupanja v demokratične institucije.

Študija zaključuje, da zgolj formalno spoštovanje novinarskih kodeksov ni več zadostno za prekinitev kroga stereotipizacije. Potreben je premik paradigme od »objektivnega opazovanja« k **vključujočemu novinarstvu**. To zahteva aktivno dekonstrukcijo stereotipov, sistematično vključevanje manjšin kot strokovnih sogovornikov v splošne teme in opustitev terminologije, ki dehumanizira. Mediji imajo v rokah moč, da definicijo »nas« razširijo; če te odgovornosti ne bodo prevzeli, bodo še naprej služili kot ojačevalci strahu in delitve, namesto da bi delovali kot steber demokratične in solidarne družbe.

Prihodnost medijskega prostora v Sloveniji bo tako odvisna od sposobnosti uredništev, da prepoznajo lastno vlogo pri ustvarjanju družbene klime in se uprejo poenostavitvam, ki jih ponuja stereotipno uokvirjanje. Le z doslednim humaniziranjem vsakega posameznika, ne glede na njegov izvor ali status, lahko mediji izpolnijo svoje temeljno poslanstvo – služiti javnosti v vsej njeni raznolikosti.

Literatura

24ur.com. (2022). 11 občin s paketom zakonskih sprememb za reševanje romskih vprašanj. Pridobljeno s <https://www.24ur.com/novice/slovenija/11-obcin-s-paketom-zakonskih-sprememb-za-resevanje-romskih-vprasanj.html>

24ur.com. (2023a). Med parado ponosa v Ljubljani napadli več pripadnikov skupnosti. Pridobljeno s <https://www.24ur.com/novice/slovenija/med-parado-ponosa-v-ljubljani-prisotno-tudi-nasilje.html>

24ur.com. (2023b). Golob o nasilju: Potrebno je večje prizadevanje za strpnost in varnost. Pridobljeno s <https://www.24ur.com/novice/slovenija/nasilje-na-paradi-ponosa-kaze-da-je-potrebno-vecje-prizadevanje-za-strpnost-in-varnost.html>

Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. Sage Publications.

Lippmann, W. (1922). *Public Opinion*. Project Gutenberg (Javno dostopno). Pridobljeno s <https://www.gutenberg.org/ebooks/6456>

Mirovni inštitut. (2023). Poročilo o sovražnem govoru v slovenskih medijih. Ljubljana: Mirovni inštitut.

N1 Slovenija. (2024a). Protest na Obrežju: "Ne moremo sprejeti vsega, kar nam vsiljuje vlada". Pridobljeno s <https://n1info.si/novice/slovenija/protest-na-obrezju-ne-moremo-sprejeti-vsega-kar-nam-vsiljuje-vlada/>

Bajta, M., Petković, B., & Zgaga, B. (2018). *Sovražni govor in mediji: Analiza stanja v Sloveniji*. Mirovni inštitut. Pridobljeno s <https://www.mirovni-institut.si/projekti/sovrazni-govor/>

Council of Europe. (2024). *Media and diversity: Guidelines for inclusive journalism*. Pridobljeno s <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/media-and-diversity>

Evropska komisija. (2021). *Boj proti rasizmu in ksenofobiji v medijih: Smernice EU*. Pridobljeno s https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia_sl

McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187. Pridobljeno s <https://academic.oup.com/poq/article-abstract/36/2/176/1853310> (Dostop do povzetka in celotnega besedila prek akademskih knjižnic).

Spletno oko. (2023). *Letno poročilo o prijavih sovražnega govora in posnetkov spolnih zlorab otrok na internetu*. Pridobljeno s <https://www.spletno-oko.si/statistika>

Varuh človekovih pravic RS. (2023). *Letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2023* (Poglavje: Diskriminacija in sovražni govor). Pridobljeno s <https://www.varuh-rs.si/porocila-in-publikacije/letna-porocila/>

N1 Slovenija. (2024b). V Brežicah nasprotujejo azilnemu domu; ne izključujejo protestov in zaprtja meje. Pridobljeno s <https://n1info.si/novice/slovenija/v-brezicah-nasprotujejo-azilnemu-domu-ne-izkljucujejo-protestov-in-zaprtja-meje/>

RTVSLO. (2023a). Župani 11 občin predstavili predloge za urejanje razmer otrok iz težavnih socialnih okolij. Pridobljeno s <https://www.rtv slo.si/lokalne-novice/zupani-11-obcin-predstavili-predloge-za-urejanje-razmer-otrok-iz-tezavnih-socialnih-okolij/678215>

RTVSLO. (2023b). Opozorila o porastu nasilja prek digitalnih platform pred Parado ponosa. Pridobljeno s <https://www.rtv slo.si/slovenija/preberite-tudi/pred-letosnjim-festivalom-parada-ponosa-opozorila-o-porastu-nasilja-prek-digitalnih-platform/747975>

RTVSLO. (2024). Krajani Obrežja in Središča ob Dravi proti azilnim centrom. Pridobljeno s <https://www.rtv slo.si/slovenija/krajani-obrezja-in-sredisca-ob-dravi-proti-azilnim-centrom-vladni-sklep-je-sprejet-brez-nas/699920>